

Prof. Dr. Ümit ÖZLALE
İzmir Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü 96. maddeleri gereğince, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan BAYRAKTAR tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 02.10.2023

Prof. Dr. Ümit ÖZLALE
İzmir Milletvekili

1940'lı yıllardan 2010 yılına kadar İzmir İli Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesi'nde faaliyet gösteren bir kurşun fabrikasının tüm zehirli atıkları bertaraf etmek yerine araziye gömdüğü bilinmektedir. Türkiye Atom Enerjisi tarafından atıkların incelenmesi sonucu nükleer yakıt çubuğundan oluşan Europium-152 (radyoaktivite içeren malzeme) izotopu tespit edilmiştir. Tespit sonrası alanın etrafı güvenlik telleri ile çevrilmiş, alana levhalar asılmış ve alanda bekçi görevlendirilmiştir. Ancak şu an ne tel, ne levha, ne de bekçi kalmış durumdadır. Aksine bölgede uçurtma uçuran çocukları ve ot toplayan kadınları görmek mümkündür. Aradan yıllar geçmiş ve bölge kaderine terk edilmiştir. Bu bölgede Türkiye'de nükleer santral olmamasına rağmen yasa dışı yollarla Türkiye'ye sokulan nükleer atıklar söz konusudur. Radyoaktif etkiler nedeniyle bölge ciddi bir risk altında olup, bölgedeki insanlar şikâyetçi olsa da çoğu insanın gideceği bir yer bulunmamaktadır. Son yapılan ölçümlerde normal değer 7 bin 291 katı radyasyon olduğu tespit edilmiş, bölgedeki insanların ve doğadaki canlıların maruz kaldığı radyasyonun tehlike seviyesi çoktan aşılmıştır.

Yıllarca tek yetkili kurum olan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) bölgede herhangi bir temizlik işlemi yapmamış, TAEK'in Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kapatılıp tüm görev ve yetkilerinin Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'na devredilmesinin ardından da nükleer atıklar açısından değişen bir durum olmamıştır. Son olarak basına yansıyan ve radyoaktif atıkların temizlenmesine ilişkin yetkilendirildiği iddia edilen EKOVAR A.Ş.'nin bölgeyi bilimsel yöntemlerle temizleyip temizlemeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bu bilgiler ve tespitler çerçevesinde:

1. Ülkeye girişi yasak olan radyoaktif atıklar bölgeye ne zaman ve nasıl gelmiştir?
2. İzmir İli Gaziemir İlçesi Emrez Mahallesi'nde yer alan bölgede kaç ton radyoaktif atık bulunmaktadır?

3. Bölgeye bugün çok rahatlıkla girilebiliyorken, bölgenin çevresinde güvenlik önlemlerinin alınması Bakanlıkların gündeminde midir?
4. Bölgedeki atıkların bertaraf edilmesi veya ayrıştırılması işlemlerine ne zaman, hangi şirket tarafından başlanacak ve ne zamana kadar tamamlanacaktır? Başlayacak bir şirket varsa şirketin radyoaktif atıkların bertaraf edilmesi konusunda bilgi ve tecrübesi var mıdır?
5. Bölgede gömülü bulunan atıkların temizlenmesi ve temizlenme işleminin denetlenmesi işinin, bilimsel yöntemlerle, sürecin yerel yönetimlerin, üniversitelerin, akademik meslek odalarının ve sivil toplum örgütlerinin de katılacağı bir oluşumda şeffaf bir şekilde yürütülmesi sağlanacak mıdır?
6. Bölgede radyasyon ölçümleri Bakanlıklar tarafından resmi olarak en son ne zaman ölçülmüştür, ölçülmüş ise verileri hangi düzeydedir? İnsan sağlığını tehdit edecek boyutta mıdır?
7. Bölgedeki insanların maruz kaldığı radyasyon nedeniyle sağlık taramaları yapılmış mıdır, yapılmış ise sağlık tarama sonuçları nedir?
8. Bölge temizlendikten sonra mevcut arazinin akıbeti ne olacaktır?
9. Emrez Mahallesi'nde aradan geçen uzun yıllara rağmen atıkların temizlenmesi daha mümkün olmamışken ülkemizde nükleer santrallerin kurulması hususunu halkımıza nasıl açıklayacağız?
10. Bölgenin temizlenmesi daha uzun yıllar alacaksa radyasyon yayılımını engellemek için geçici önlemler alınacak mıdır? Bu bağlamda bölgedeki insanların mevcut yaşamlarını etkilemeyecek şekilde daha sağlıklı bir alana taşınması gündemde midir?